

Velferdsteknologi i omsorgstjenesten - hvor står vi?

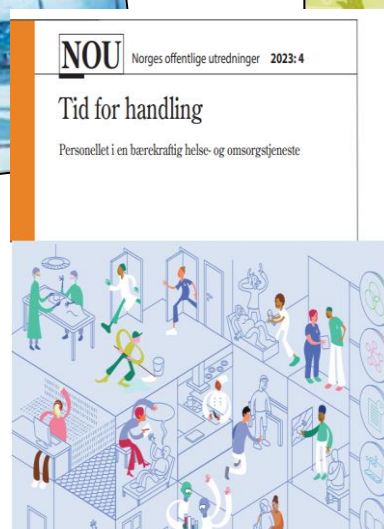
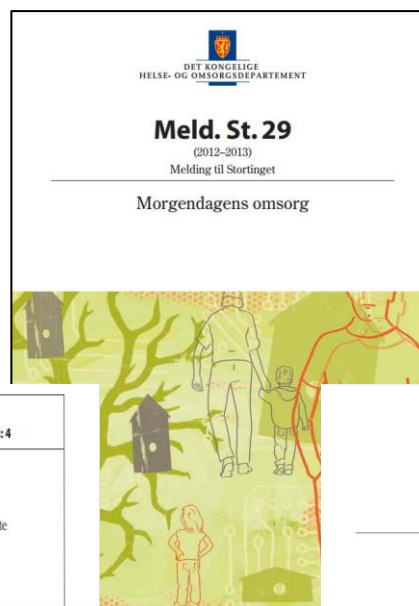
Renate Carita Nordh
PhD Stipendiat
Senter for omsorgsforskning Øst
NTNU Gjøvik

Min bakgrunn er sykepleier og sykepleieleder, primært i kommunehelsetjenesten.

Jeg skal i dag presentere fra mitt doktorgradsarbeid, men ønsker først å trekke noen linjer som bakgrunn for mitt prosjekt. Forskningsprosjektet skal være ferdig i juni 2025.

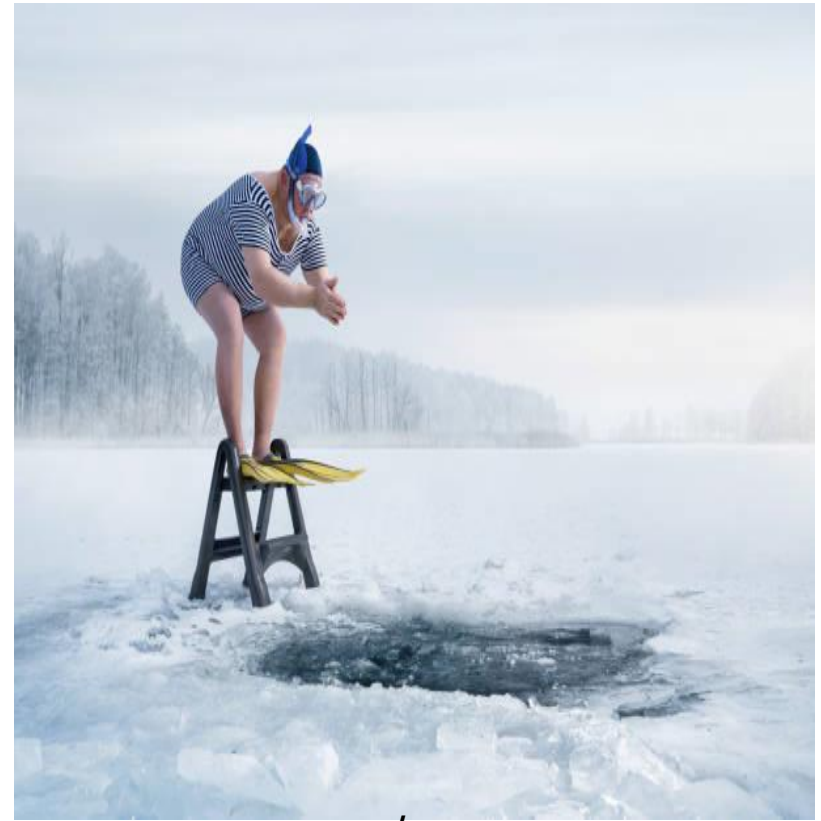

Forventninger om satsningen

Digitaliseringen av helsetjenesten er en helsepolitisk prioritet

<https://www.istockphoto.com/>

Så er spørsmålet: Hvor står vi i dag?

Satsningen og implementeringen av velferdsteknologi i de kommunal helsetjeneste har vist seg langt vanskeligere og mer utfordrende enn forutsatt, og helse- og omsorgstjenestene har ikke oppnådd de resultater man så for seg ved utgangen av 2020.

Det er derfor valgt å utvide det nasjonale programmet til 2024.

Samfunnsmålet som det blir vist til i Hurdalsplattformen 2022-2024:

Velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging bidrar til god helse og mestring i befolkningen og bærekraftig samfunnsutvikling.

Mitt forskningsprosjekt:

Offentlig tjenesteinnovasjon i hjemmetjenesten:

På hvilke måter involveres sykepleiere i innføringen av velferdsteknologi og hva legger de vekt på i den fortløpende integreringen av teknologien i praksis?

Hovedmål

Prosjektet ønsker å identifisere hvilke erfaringer sykepleiere og sykepleieledere har, og hvordan de er involvert i innovasjoner med digital teknologi i kommunenes hjemmetjenester, og hvilken rolle og funksjon de har i dette.

En ytterligere hensikt er å få kunnskap om hvordan dette påvirker utviklingen og organiseringen av sykepleietjenesten.

Bakgrunn for forskningsprosjektet:

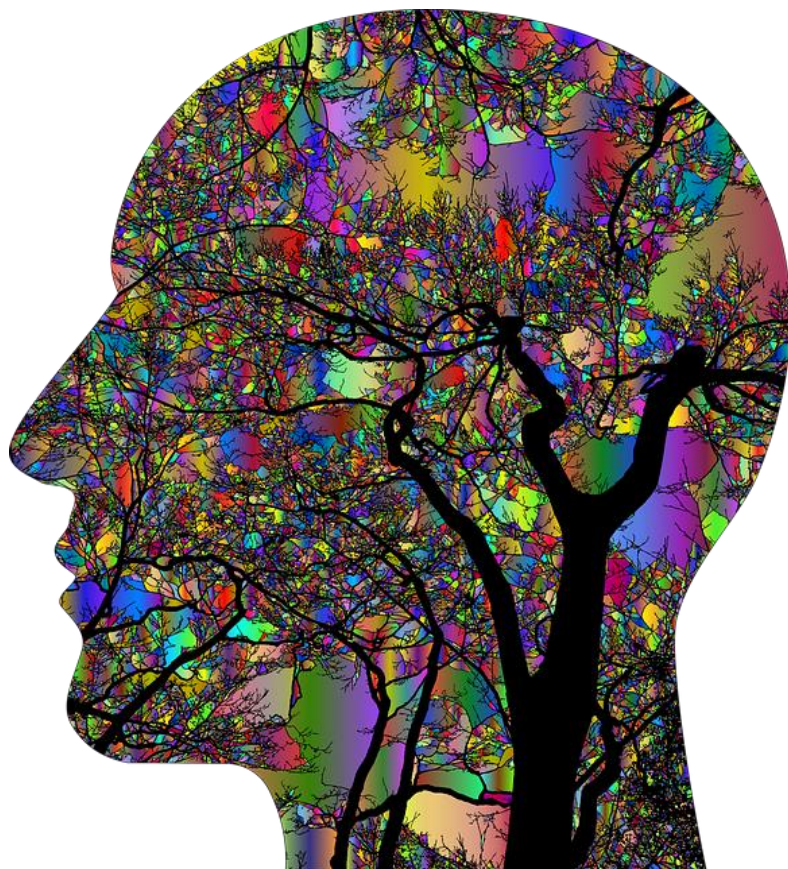
Sykepleiere er et av navene i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og de besitter ofte ledende stillinger i tjenestene, enten som ledere eller fagansvarlige.

Med sitt kompetansegrunnlag besitter sykepleiere evne til å forstå, analysere og vurdere komplekse og sammensatte pasientsituasjoner og pasientforløp, samt i som at de skal sikre befolkningen kvalitativt gode, sikre og tilgjengelige helse- og omsorgstjenester.

Det er også et krav om at deres kompetanse skal omfatte kunnskap om tjenesteutvikling og innovasjon, innenfor teknologi og digital kompetanse.

Sykepleiere kan ha en nøkkelrolle i innovasjonsprosjekter innenfor helse- og omsorgssektoren – men har de det??

<https://pixabay.com/>

Tidligere forskning

Det foreligger en stor andel generell forskning på den nasjonale satsningen, innovasjonsstudier, implementeringen av velferdsteknologi, og den praktiske bruken av teknologier i helsetjenestene, ofte i et pasient- og/eller pårørendeperspektiv, ut fra et organisatorisk perspektiv, eller i et etisk perspektiv.

Vi vet imidlertid lite om hvor involverte sykepleiere er i prosessene som omhandler velferdsteknologi, eller hvordan de forholder seg til velferdsteknologi i sin praksis.

Her ser dere noen av teknologiene som er tilgjengelige i tjenestene

- Gjennom å rette fokus på teknologier i praksis og relatert til administrering av legemidler, søker mitt prosjekt å svare på dette kunnskapsgapet ved å sette søkelys på tjenesteutøvelsen og sykepleieren i kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Resultatene fra prosjektet vil gi ny kunnskap om sykepleieres involvering i teknologiske innovasjoner i kommunale helse- og omsorgstjenester og hvordan sykepleiere integrerer velferdsteknologi i sin praksis.
- Prosjektet vil også bidra med kunnskap om hva sykepleiere mener skal til for å utnytte teknologiens potensiale for det beste for sykepleietjenesten og utviklingen av denne, og til det beste for brukerne og deres pårørende.
- Den elektroniske medisindispenseren (elektronisk medisineringsstøtte) vil bli brukt som illustrerende case for å undersøke dette.
- Administrering av legemidler er en stadig mer kompleks prosess og et hovedansvar for sykepleiere i helsetjenestene. Den elektroniske medisindispenseren regnes som den desentraliserte delen av legemiddelsystemet og et verktøy for å forebygge blant annet uønskede hendelser initiert av feilmedisinering

Nasjonal plan for digitalisering på legemiddelområdet

- Digital legemiddelhåndtering i kommunal helse- og omsorgssektor er ett av satsningsområdene for å oppnå bedre kvalitet og pasientsikkerhet i de hjemmebaserte tjenestene
- Legemiddelhåndtering er et av områdene hvor avvik er mest fremtredende i de kommunale helse og omsorgstjenestene
- Den elektroniske medisindispenser (elektronisk medisineringsstøtte) har også vært en prioritert teknologi i det nasjonale velferdsteknologi programmet siden programmet startet i 2014.

Nasjonale velferdsteknologiprogrammet

- Antall kommuner som er med : ca 290
- Omfatter 3 til 30 kommuner som samarbeider
- Rapportering for 2022:
 - Av 358 kommuner rapportere 218 av dem: 0 dispensere
 - Resterende 140 kommunene rapporterte alt fra 5 dispensere til 1404 dispensere (Oslo kommune)

Datainnsamlingen

- Datainnsamlingen har vært utført i tre kommuner
- En målrettet utvalgsstrategi ble brukt for å rekruttere deltakere til studien og sikre maksimal variasjon i utvalget
- Krav at kommunene hadde implementert teknologien elektronisk medisindispenser (elektronisk medisineringsstøtte)
- Kvalitative individuelle intervjuer med 43 informanter
- 8 uker med deltagende observasjon i kommunehelsetjenesten – hjemmesykepleien
- Innhenting av relevante dokumenter som omhandler teknologisatsningen i kommunene

I forbindelse med observasjonene fulgte jeg sykepleierne i alle fasene av tjenesteutøvelsen i legemiddelhåndteringen; både inne i tjenestelokalene, samt ved hjemmebesøk hos brukerne av tjenestene.

Det er ledere og sykepleiere og andre ressurspersoner (velferdsteknologikoordinatorer mm) som er informantene i denne studien, men det har også vært ønskelig å studere samhandlingen mellom sykepleierne og brukerne/ samarbeidsparter.

Samhandlingen med brukerne vil foregå når sykepleierne bruker teknologien hjemme hos den enkelte bruker. Dette er viktig for å forstå hvordan interaksjonene utøver seg i denne konteksten, og for å få kunnskap om hvordan sykepleierne agerer, og hvordan de bruker teknologien i sin praksis.

Preliminære funn

<https://www.colourbox.com>

Jeg holder nå på med analysearbeidet, og siden dette er data som på sikt skal publiseres vil ikke de foreløpige funnene bli gjengitt her.

(Men jeg kommer gjerne tilbake og forteller mer om dette når datene er analysert og klare for publisering 😊)

<https://www.istockphoto.com>

Vi kan snakke ofte om at innenfor legemiddelhåndteringen er det «enkle» teknologier som benyttes og «trauste» sykepleieoppgaver som utføres

Dette er et eksempel på at teknologiens betydning hele tiden er i spill.

Denne oversikten forsøker å illustrere hvor mange ulike aktører som på ulike måter kan ha en gjensidig påvirkning på hverandre, hvor den elektroniske medisindispenseren her er i sentrum markert med svarte kanter.

Dette igjen understreker betydningen av å inkludere både menneskelige og ikke-menneskelige aktører, og studere sammenvevingen av aktørene i nettverket (Latour) – som jeg gjør med min forskning om sykepleiere og teknologien

Det er planlagt tre artikler

Artikkel 1.

Sykepleieres erfaringer med involvering i innovasjonsprosessen knyttet til digital teknologi i hjemmetjenesten – en kvalitativ studie.

Artikkel 2.

Tentativ tittel:

Når teknologi møter virkeligheten – Fra et legemiddelhåndteringsperspektiv, i hjemmetjenesten – en kvalitativ studie

Artikkel 3.

Tentativ tittel:

Banale teknologier og trauste sykepleieoppgaver – trenger det å være så komplisert?

Vi startet med hvor står vi? – og da får jeg
si at her står jeg :

Dette er så langt jeg har kommet i
forskningsprosjekt, og jeg vil få takke for
anledningen for å få presentere dette for dere
i dag.

Takk for meg!

Referanser

1. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-29-20122013/id723252/> Morgendagens omsorg. Oslo: Departementenes servicesenter; 2013.
2. Christian L, Ragnhild Holmen W, Yngve A. Tverrfaglig, sammenkoblet og allestedsnærværende - om implementering av velferdsteknologi i kommunale helse- og omsorgstjenester. Nordisk välfärdsforskning. 2019(1):09-19.
3. Hagen K, Norge Helse- og o. Innovasjon i omsorg : utredning fra utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon av 26. juni 2009 : avgitt til Helse- og omsorgsdepartementet 16. juni 2011. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning; 2011.
4. <https://www.regjeringen.no/contentassets/337fef958f2148bebd326f0749a1213d/no/pdfs/nou202320230004000dddpdfs.pdf> NOU 2023:4 Helsepersonellkomisjonen. Tid for handling - Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. In: omsorgsdepartementet H-o, editor.: Helse - og omsorgsdepartementet; 2023. p. 337.
5. Helsedirektoratet K, Direktoratet for e-helse. Nasjonalt velferdsteknologiprogram. In: Helsedirektoratet K, Direktoratet for e-helse, editor. Samling NAMD kommuner: Helsedirektoratet, KS, Direktoratet for e-helse; 2020. p. 50.
6. Helsedirektoratet. Velferdsteknologi : fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene 2013-2030. Oslo: Helsedirektoratet; 2012.
7. Frantzen L, Melting, Juni B Gevinstrealiseringsrapport NR.1. In: Helsedirektoratet, editor. Oslo: Helsedirektoratet; 2015. p. 29.
8. Stokke R, Høgskolen i I. From "plug" to "play" : making established technology innovations work in caring services. Lillehammer: Inland Norway University of Applied Sciences; 2018.
9. Svagård IS, Ausen D, Røhne M, Østensen E. Riktigere medisiner og mer selvstendighet? Erfaringer med automatisk medisindispenser i Bærum kommune. 2015.
10. Allen D, Birkeland EU. Sykepleiernes usynlige arbeid : organisering av sykehus og pasientomsorg. 1. utgave. ed. Bergen: Fagbokforlaget; 2019.
11. Ahrenkiel A, Dybbroe B, Sommer F. Sygeplejerskers MED-indflydelse på faglig kvalitet. Tidsskrift for Arbejdsliv. 2008;10:028-42.
12. Kunnskapsdepartementet. Forskrift om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning. In: Kunnskapsdepartementet, editor. Oslo2019.
13. Melby L, Sand K, Midtgård TM, Toussaint P, Karlstrøm H, Norges f. Digitaliseringens konsekvenser for samhandlingen og kvaliteten på helse-, velferds- og omsorgstjenestene : kunnskapsnotat. Lysaker: Forskningsrådet; 2019.

14. Gunnes M, Haukelien, Heidi, Melby, Line, Obstfelder, Aud. Frigjøring av sykepleierkapasitet gjennom ny ansvars-/oppgavedeling og bruk av teknologi. SINTEF: SINTEF, Senter for Omsorgsforskning, Telemarksforskning; 2022 2022-05-09. Report No.: ISBN 978-82-14-07555-7.
15. Glomsås HS, Knutsen IR, Fossum M, Halvorsen K. 'They just came with the medication dispenser' - a qualitative study of elderly service users' involvement and welfare technology in public home care services. BMC Health Serv Res. 2021;21(1):245-.
16. Glomsås HS, Knutsen IR, Fossum M, Halvorsen K. User involvement in the implementation of welfare technology in home care services: The experience of health professionals—A qualitative study. Journal of Clinical Nursing (John Wiley & Sons, Inc). 2020;29(21/22):4007-19.
17. Cuesta M, German Millberg L, Karlsson S, Arvidsson S. Welfare technology, ethics and well-being a qualitative study about the implementation of welfare technology within areas of social services in a Swedish municipality. Int J Qual Stud Health Well-being. 2020;15(1):1835138-.
18. Fuglsang L, Rønning R. Spredning av innovasjon i kommunene : inspirasjonsnettverk og reduksjon av usikkerhet. Oslo: Cappelen Damm akademisk; 2013. p. 87-102.
19. Darsø L. Innovationspædagogik : kunsten at fremelske innovationskompetence. Frederiksberg: Samfundslitteratur; 2011.
20. Tjora AH. Kvalitative forskningsmetoder i praksis. 4. utgave. ed. Oslo: Gyldendal; 2021.
21. Tjora AH. Viten skapt : kvalitativ analyse og teoriutvikling. Oslo: Cappelen Damm akademisk; 2018.
22. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2011-11/id646812/?ch=1> NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg
23. https://www.regjeringen.no/contentassets/af2a24858c8340edaf78a77e2fbc9cb7/omsorg_2020.pdf Omsorg 2020 Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015 – 2020
24. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-24-20222023/id2984417/?ch=1> Fellesskap og meistring – Bu trygt heime
25. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-47-2008-2009/id567201/> Samhandlingsreformen Rett behandling – på rett sted – til rett tid
26. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-9-20122013/id708609/> En innbygger – en journal
27. <file:///C:/Users/Renatecn/Downloads/Nasjonal%20e-helsestrategi%20og%20m%C3%A5l%202017-2022%20.pdf> Nasjonal e-helsestrategi 2017 - 2022
28. https://www.ehelse.no/strategi/nasjonal-e-helsestrategi-for-helse-og-omsorgssektoren/_/attachment/inline/e1d4dc61-9158-4bde-baec-62aeb75c9215:420e028dd18e45cc32e84b3e55d13c716290cab2/Nasjonal%20e-helsestrategi%20v.1.0.pdf Nasjonal E-helsestrategi 2023